

Оцінка впливу лібералізації режиму торгівлі між Україною та Єгиптом

Резюме дослідження

Інституту економічних досліджень та політичних консультацій

для представлення під час публічної дискусії

«Створення політики на основі фактів -

оцінки економічного впливу потенційних угод про вільну торгівлю України»

18 листопада 2021 року

Україна – країна з відкритою економікою, темпи її економічного розвитку залежать від того, наскільки успішно країна вбудована у світові економічні зв'язки.

Україна вже створила зони вільної торгівлі (ЗВТ) із низкою важливих партнерів, зокрема з Європейським Союзом, Великою Британією, більшістю країн СНД тощо. Тривають перемовини з Туреччиною. Розглядаються можливості укладання нових угод про вільну торгівлю з кількома країнами Барселонського процесу, зокрема з Єгиптом. Саме **ЗВТ із Єгиптом у фокусі** цього дослідження.

За фізичними характеристиками (площа, населення) Єгипет значно випереджає Україну, проте **за економічними показниками країни порівнювані**. За рівнем ВВП на душу населення за паритетом купівельної спроможності країни мають майже однакові показники.

Україна має **додатне сальдо торгівлі товарами та послугами з Єгиптом**. Основні обсяги сконцентровані в торгівлі товарами, де вартість експорту на кілька порядків перевищує вартість імпорту. Це дозволяє повністю компенсувати від'ємне сальдо в торгівлі послугами, яке визначається, у першу чергу, попитом на подорожі до Єгипту.

Водночас, **торгівля дуже концентрована**. Основу експорту України складають агропромислові товари та метали, тоді як в імпорті домінують послуги, пов'язані з подорожами.

Однією з причин низького рівня диверсифікації торгівлі можуть бути відносно **високі тарифні й нетарифні бар'єри, з якими стикаються українські експортери на ринку Єгипту**. Ці бар'єри перевищують обмеження для єгипетських експортерів на ринку України. Рівень тарифного захисту ринку Єгипту приблизно в 4,8 раза вищий ніж захист внутрішнього ринку України. Середня ставка ввізних мит Єгипту в рамках режиму найбільшого сприяння складає 19,0% порівняно з 4,5% в Україні. Традиційно ввізні ставки на продовольчі товари значно вищі за непродовольчі.

Єгипет **не застосовує тарифні квоти**. При імпорті деякі товари проходять обов'язковий платний огляд або сплачується акциз, що створює додаткові бар'єри в торгівлі. Хоча система забезпечення безпечності продукції в Єгипті побудована на принципах СОТ,

експортери стикаються з проблемами при отриманні сертифікатів про дотримання санітарних та фітосанітарних вимог.

Єгипет має **мережу угод про вільну торгівлю**, що охоплює її ключових партнерів як за обсягами торгівлі, так і за географічним принципом. **Усі без винятку ЗВТ стосуються виключно торгівлі товарами.** Підписані ЗВТ належать до класичних угод, які стосуються лібералізації торгівлі за рахунок зниження/скасування ввізних мит та переважно побудовані на положеннях СОТ, що стосуються СФЗ та процедур вирішення спорів.

Україна та Єгипет мають **різні «профілі конкурентоспроможності»**, що **дозволяє взаємодоповнювати торговельні потоки**, а отже дає переваги для обох партнерів за умови створення зони вільної торгівлі. Україна має високі показники конкурентоспроможності на ринку Єгипту в продукції рослинного походження (зерна) та виробів із металу. Натомість Єгипет виявляє конкурентні переваги в експорті в Україну фруктів та овочів, а також текстилю й одягу та продукції хімічної промисловості.

Аналіз **короткострокових наслідків створення ЗВТ** між Україною та Єгиптом, проведений на основі моделі SMART, свідчить **про позитивний, але низький прямий вплив лібералізації ввізних мит на взаємну торгівлю партнерів.**

За результатами моделі, у торгівлі товарами України з Єгиптом номінальний приріст експорту буде значно вищим за приріст імпорту, що в короткостроковому періоді означатиме **збереження додатного сальдо торгівлі товарами.** Серед експортерів України найбільше виграють виробники промислового тютюну та його замінників, виробів із металів та засобів для чищення.

Аналіз на основі **моделі загальної рівноваги** дає схожі результати. ЗВТ із Єгиптом матиме **позитивний, хоча й не дуже значний вплив на добробут населення та ВВП.** Зокрема, відбудеться зміщення траєкторії розвитку реального ВВП на 0,27%, а добробуту – на 0,36%.

Ключовими сценаріями для отримання цих вигащів є **лібералізація доступу на ринок Єгипту за рахунок зниження нетарифних бар'єрів у торгівлі товарами.** Скасування Єгиптом ввізних мит на українську продукцію є другим за значущістю елементом для максимізації економічного виграшу від створення зони вільної торгівлі. Водночас, навіть повна лібералізація ввізних мит України в торгівлі з Єгиптом матиме дуже незначний вплив як на реальний ВВП та добробут, так і на інші макроекономічні показники країни.

За оцінками моделі, **найбільший приріст доходів відбудеться для капіталу та некваліфікованої робочої сили**, однак саме ці два фактори виробництва також зазнають найбільшого впливу через зміни рівноваги в економіці. Проте масштаби перерозподілу факторів виробництва між секторами будуть незначними.

Приріст експорту перевищуватиме приріст імпорту, що зумовлено вищим рівнем захисту Єгипту порівняно з Україною, а також структурою торгівлі. У рамках запропонованих сценаріїв можна очікувати розширення додатного сальдо торгівлі.

В імпорті з Єгипту обсяги послуг переважають обсяги товарів, що робить **торгівлю послугами потенційно важливою сферою ЗВТ** із цією країною. Зокрема, зростання імпорту з Єгипту значною мірою пояснюється саме зниженням бар'єрів у торгівлі

послугами з цією країною. Серед секторів найвищі темпи приросту випуску зафіксовані у водному та авіаційному транспорті, а також у виробництві харчових продуктів. Водночас, з точки зору внеску в загальне зростання, важливішим є приріст випуску продукції рослинництва та металургії, які на сьогодні є ключовими експортерами на цей ринок.

Зазначимо, що **зростання експорту металів та зерна – очікуваний результат ЗВТ із Єгиптом** згідно з усіма трьома використаними інструментами оцінки експортного потенціалу (аналіз виявленої конкурентної переваги, модель часткової рівноваги та модель загальної рівноваги).

Таким чином, **аналіз свідчить про позитивний вплив створення ЗВТ із Єгиптом на економіку України.**

Повна версія аналітичного звіту буде доступна на сайтах Міністерства економіки України та Інституту економічних досліджень та політичних консультацій 19 листопада 2021 року.